

•
Тацяна Сапач

•
ВОСЕНЬ

ТАЦЯНА САПАЧ

ВОСЕНЬ

вершы

Менск 1991

ISBN 5-900100-08-1

**© Беларуска асацыяцыя
дэтэктыўнага, прыгод-
ніцкага і палітычнага
рамана (БАДППР),
Беларускае таварыства
«Кніга»**

* * *

О, час пераможных шэсьцяў —
крышацца брукі ад маршаў!

Як не вітаць гэту музыку
сусьветнае мітусьні!..

Пара апантанага плёну —
зьбірайцеся і зьбірайце!

Як не вітаць гэту музыку!..

— Мне больш даспадобы дождж...

Складзены стрэлы Фэба,
і зьвініць, цяпер беспатрэбная,
павуціны цяціва між дрэў...

Няхай не пакіне нас Восень!

САВЕЛІЮ

Пойдзем, Савелій, туды, дзе ні сьцежак, ні сьцен...
Там толькі вецер сьпявае на восеньскай сцэне,
І — сярод шэрых — адзін фіялетаваы цень
Не падымаецца болей са зьдзёртых каленяў.

Пойдзем, Савелій! Разбурым старое жытло,
Пусьцім на вецер багацьце і гучную славу,
І непарушны парушым спакой і палон,
І атрымаем на волю вялікае права.

Пойдзем, Савелій! — і будзе нам лёгка і проста
Вольнымі жыць на зямлі, дзе ні сьцежак, ні сьцен,
Дзе толькі вецер сьпявае пра вечную восень,
Дзе заблукаўся адзін фіялетаваы цень.

Ані ценю, ні гуку, ні шолаху... тут
 раскашуюць гаркавыя пахі,
 падагрэтыя рэдкай імжой і рабінавым прыскам,—
 пахі сьмерці і тлену...

Сонца ў ліпкіх абдымках туману,
 у аблозе аблокаў,

недасяжным здаецца і нізкім,

нібы першае ваша каханьне,

якое вы ледзьве прызналі

у абліччы прадажнай жанчыны...

Далягляды праела іржа,

і цяпер падступае да хатаў,

нішчыць шэры абшар і сівыя сады.

У сьмярдзючым балоце зьнікаюць чужыя сьляды,
 захлынаецца ў твані, галосычы, распач...

Але што нам да тога?

Так хораша думаць, што проста

заўтра скончыцца лета,

і будуць пасья халады,

і засядзе зіма за нястомныя кросны,

і пасья будзе ранак,

такі беззаганны і чысты,

што прымусіць паверыць

у нашу з табой несьмяротнасьць...

А пад вечар, шчаслівыя,

мы — у сутоньні ўрачыстым —

непрыкметна, як сьвечкі, памрэм,

і тады

перахрысьціцца неба агнём абыякавай зоркі,

калі нас панясуць на забытыя Богам клады.

* * *

Як сацьмянее лісьцяў глянец;
дык закончыцца наша навэла —
не прыходзьце сюды ніколі,
не прыносьце ні кветак, ні лётак:
ваша слова мне — гук пусты,
мае вочы вам — чорныя вокны.
Але нехта, зьнявераны, вернецца
і задзівіцца — ўсё ня так,
і ад суму прастрэліць сэрца.
І ўявіце, куды я падзену
ацяжэлае цела няверцы,
і якімі вачыма будуць
пазіраць суседзі на нас?
Дык бярыце свой лёгка зэдлік —
ваша мейсца ля пальмы зьлева —
і гартайце часопіс мод.
А калі зарыпяць дзьверы
(гэта вернецца нехта зьнявераны),
узгадайце старую ролю.
гэта страшна — і дзякуй Богу! —
паўтараць завучаны тэкст:
калі ў зале сьляпы глядач,
што яму да пустых вокнаў?

ЗІМОВЫ ВЕРШ ПРА ЛЮБОЎ

Калі залямантуе завіруха,
і спатыкнецца ў чыстым полі вецер,
і стане чорна ў белым-белым сьвеце,
і я пачую ў дзьверы ціхі стук...
Чакайце! Будзе ўсё інакш —

спачатку

я шчыльна аканіцы зачыню,
на сем замкоў замкну цяжкія дзьверы,
згашу сьвятло і радыё прыцішу,
прыціснуся да цела цёплай грубкі —
а ўжо тады пачнецца завіруха,
і я пачую гэты ціхі стук...
Там будзе добры сябра мой стары,
здарожаны, скалелы і галодны, —
як мятлік, да майго прыб'ецца дома,
і ля дзьвярэй, на сем замкоў замкнутых,
пачне марудна, як сьвяча, канаць.
І Божа мой, які чароўны будзе вечар! —
то стук, то стогн парушыць цішыню,
завершыць зык мэлёдыі пра вечнасьць,
штурхне істоту у хаос любові
і жудаснай пакуты чалавечай!..

САВЕЛІЮ

Вядома, мілы дружа, я живу
у доме, дзе усё здаецца дзіўным:
сюды не залятаюць матылі
і ластаўкі пад вокнамі ня лепяць
сваіх, нібы шкарлупкі, крохкіх гнёздаў.
Калі засохла бедная герань,
я выкінула з клеткай канарэйку,
затое згатавала тлусты крупнік,
яго прасіў прад сконам грозны муж.
Вядома, мілы дружа, тут няма
партрэтаў у цяжкіх драўляных рамах,
замест сьцягоў лунае на гаўбцы
блакітная самлелая бялізна,
а слуцкі габэлен праела моль.
Сюды ўначы завітвае хвароба
і носіць па кутах тэмпэратуру,
і пакідае па сабе салодкі пах
цім'яну, валяр'яны і нуды.
Вядома, дружа, вам утульна тут —
вы мне зямляк

ці колішні знаёмец,
і мой адповяд вам ня будзе дзіўны:
я не люблю вас.
Я люблю Шапэна.

СЯСТРА

Таню за поўнач. Самая пара.
І а свайму здарожанаму брату,
ня верачы ні слугам, ні сябрам,
сама гатую горкую гарбату.

Ён мне чужынец, і яго сыцяжыны
далёка ад дарог, дзе я іду.
Ён сёньня госьць. І сёньня ён спачыне,
я не наклічу на яго бяду,

і буду ноч стаяць прад абразамі,
абы спакойны быў ягоны сон —
любоў і ціша стануць паміж намі,
і не ачнецца аніразу ён.

І раніцай, пасля чароўнай кавы
і недарэчных разьвітальных слоў,
амую твар сыляпой сылязой гаркавай
і бласлаўлю юначае чало.

Калі ж памрэ ягоных крокаў рэха —
зьбяру сяброў і самых верных слуг:
хай поўняцца лясы і пушчы брэхам,
і апануе сьвет гарачы рух.

Тады — ляці усьлед, мая пагоня!
І утапчы ў забраную зямлю
таго, хто кінуў гэты лес і гоні,
таго, каго любіла і люблю.

* * *

Надыйдзе сьнежань, і аднойчы ранкам
я раптам анічога не пазнаю:
адменіцца і дзень, і сьвет, і дом —
і я сябе, напэўна, не пазнаю...
Я азірнуся, і убачу люстра,
і занатую: там жыве павук;
ён дзень і ноч бязбожна выплятае
бязважкія карункі і узоры
на твары тонкім, чыстым і ўрачыстым,
знаёмым мне — і, можа быць, маім...
І ■ яго пазбаўлю асалоды
зьмяняць такое дзіўнае аблічча,
і я прыцісну мастака да рамы —
брунатнай рамы, грубай і старой.
Што будзе потым? —

будзе ведаць сьнежань,
які пабеліць мой самотны дом
і намалюе ў люстры павука,
што дзень і ноч бязбожна выплятае
бязважкія карункі і узоры
на твары тонкім, чыстым і ўрачыстым,
знаёмым. так... — і, можа быць, маім...

АДЗІНОТА

О, гэта ноч!.. Стамляюцца змяняцца
сьляпыя вочы вечных сьветлафораў,
і аціхаюць шолахі шалёных,
з абналенымі крыламі, мятлух,
і ўладны над дарогай павадыр
няшчаснага вандроўніка-нябогі
са сьмехам і шкадобаю камечыць
ручнік, што зьвязваў рухі іхніх рук...
О, гэта ноч! І заміраюць шэпты
шчасьлівых і зьняможаных каханкаў,
і прачынаецца і тут гасьцюе сон.
І зараз мне няма куды сьпяшацца —
падлічаны учора страты ловаў,
і меч яшчэ ня высах ад крыві,
і, значыць, можна жыць цяпер спакойна.
Да часу! Будзе дзень і будзе дзея,
і той, хто быў сьляпы, відушчым стане,
і будзе наш нябога ўладаром...
А толькі мне няма куды ісьці.
і ўжо даўно няма куды ісьці —
там
 нехта ёсьць,
 і я яго баюся.

ВЯСНА

На бязладнай, парэпанай коламі вуліцы
анікога — адзін беспрацоўны вецер
ад нуды забаўляецца зь леташнім сьмецьцем.
Тут вясна. Тут найлепшых памкненняў клады,
і над імі — панылае золата зораў.
Змрочнай ноччу нядрэмнае вока маё
цераз шчыліну ў цесна сашчэпленым плоце
назірае людзей незьлічоныя тлумы,
што сюды пракрадаюцца цёмным завулкам.
Аціраючы з твараў салоную стому,
кожны звычайнай работай заняцца гатовы:
ім патрэбна адно — каб забытыя мары
ад цяпла і дыхання ўваскрэсьлі нанова,
бо іначай — навошта вясна настае?..
Але марна — заўжды

між скрываўленых пальцаў
асыпаюцца долу пясок і труха,
ды рыпяць у руках спарахнелыя косьці.
Пакрысе распаўзаецца шэры натоўп,
тым жа самым завулкам, ва ўтульныя норы,
аціраючы брудную вільгаць з вачэй.
Гэтак цягнецца кожную ноч
аж да раньня...

Рабакі! Я ня з вашага сьлізкага племя,
мы ніколі да мэты ня крочылі поруч,
нас і зараз ня лучыць сашчэплены плот,
і я цешуся — ведайце! — з распачы вашай.
Немінуча аднойчы надыйдзе мой час,
што закончыцца дзея раней, чым звычайна,
і тады я пакіну надзейны мой схоў,
і пад покрывам цемры прыйду да грудка,
дзе за трыццаць гадоў і чатыры вясны
не сатлела мая заповітная мара...

Мы — дзеці чорнага горада,
мы выйшлі зь ягонага чэрава,
мы сталі ягоным голасам,
а голас ня мае ценю.
Мы — дзеці бацькоў памерлых,
мы носім чорныя строі,
і нашыя грубыя рукі
павек не адмыць ад работы.
Мы — дзеці шалёнага места,
мы жыць выходзім апоўначы,
і ты, выпадковы вандроўнік,
як трасцы, баісься нас.
Мы — дзеці мінулага часу,
мы носім пад чорнай вопраткай —
пад робамі і бразготкамі,
пад сэрцамі — з дроту і кратаў,
на белых, бы аркушы, душах
чырвонай крывёй красьлёнае —
ад нас адмыслова хаванае —
вашай радзімы імя.

АРЛЯНЯТАМ

Ляціце да сонца,
 ляціце да мора —
няма інакшага выйсьця,
ляціце, калі вам дадзена Богам,
■ мне пакіньце маё:
неба ў брыжах заходу,
сьмяротна чыстае поле,
чорны крыж пры дарозе
ды ўрослы зялёны валун...
О, я ніколі ня ўбачу
асьветленых даляглядаў —
я тут, дзе вякую ўпарта,
аднойчы ўрачыста памру.
І здарыцца гэта пад вечар,
і неба ў брыжах заходу
нальецца дзікай крывёю,
апошнім промнем міргне —
як вока забітага воя,
салодкае сьвежае вока,
што стала маёй вячэрай,
як ён ля крыжа сканаў...

— Паслухай, стары,
 нам учора абвешчана воля,
 і сёння ад раньня
 народам запоўнены пляцы,
 наперадзе — радасьць,
 якая нас век не пакіне,
 і я назаўсёды з табой разьвітацца хачу...
 — Паслухай, мой хлопча,
 учора зіма пачалася,
 і белыя вопраткі
 чорныя дрэвы надзелі,
 і шэранем ранішнім
 ледзь прыцярушаны прорвы,
 і холад хавае
 ўсялякі ці прыпах, ці пах —
 і так будзе доўжыцца
 аж да вясновае ўлады —
 тады на дарогах
 адкрыюцца раны старыя,
 як сонца сарве перавязкі...
 Крывёю і брудам
 вам станецца радасьць
 і доўга чаканая воля.
 А тут, пад зямлёй,
 пад забросьнелай нізкаю стольлю,
 на змрочнай сыцяне,
 будуць мілыя блікі блукаць
 маленькай, як жменька,
 і вечнай — і вечнай! — надзеі...
 ... У кніжцы бяз вокладкі
 і без апошніх старонак,
 дзе вы, адмыслоўцы шалёнага часу,
 жылі,

я сяньня заместа закладкі
лісток пакладу
ад пекнай герані,
падобнай на кроў і агонь.

* * *

Так, невыносна жыць на гэтай зямлі, калі без
цябе і крыху іранічных вершаў пра бэз,
ані да цябе непадобных і нават да
мяне ані не падобных, ■ толькі, бадай,
да нашых з табою магчымых дзяцей,
якім таксама — шкада...— ня будзе прасьцей
на гэтай зямлі. Яна — па звычцы — завецца нашай,
а звалася некалі белай...— Ідзіце на!.. шай-
таны, паскуды, крывыя, рагатыя, гады,
сьвіньні, якім даўно нічога «ня нада»,
абы вакол штурхаліся, жэрлі такія ж сьвіньні...
О, невыносна яшчэ... бязь Вільні.

Зьлева — могілкі.

Справа — завод.

Так пачынаецца горад,
дзе бываеш радзей,
чым належыць бываць на радзіме.
(Зрэшты, нас нарадзілі ня тут).

Дзе працуюць —
там чырвана, чорна, брунатна.
Дзе спачын —
там раскоша жаданага зьдзіву.

А далей
адзінокі стацыйны ліхтар
проці воглай, шалёнай,
разьветранай ночы
раскідае ў сутоньне лілёвыя бляскі.
Добры знак
для вандроўнікаў, жадных утулку...

Тут:
кавярня бяз кавы,
смурад пачакальні,
ненатольныя зрокі цыганскай дзятвы,
і нарэшце,
на самым сьвітаньні,—
нарэшце! —
у саёт і ядвабы адзетыя сны...
І нічога на сьвеце няма — і ня трэба,
і ня трэба...

ня трэба... патрэбы дарог...

... Справа — могілкі,
зьлева завод.

Гэтак сканчаецца горад,
дзе заўсёды бываеш праездам
з адной на другую чужыну.

* * *

Часам мілюсьці,
калі ўжо аціх лістападавы шал,
дайце мне вечар —
сыры, гэпагодлівы, шэры...
Восень, сястра,
апусьці залатыя заслоны —
нашага смутку
ніхто не павінен пазнаць.
Ах, гэты баль! —
пад аховаю згодных дажджоў
позьнія госьці
патрапяць прыйсьці незаўважна
і да паўночы
у лепшых уборах сваіх
хай прамаўчаць —
абы чулася музыка зьлівы.
Заўтра зіма.
Гэта сон, і спакой, і спагада.
Вам і ня варта
інакшых прытулкаў шукаць.
Дайце мне вечар!..
Я хочу апошняе слова
гёньня сказаць.

САВЕЛІЮ

Аднойчы, ідучы звычайным шляхам,
зрываючы салодкія сьцяблінкі
смарагдавай пасьля дажджу травы,
ты раптам прыгадаеш мой радок,
і ў тахт хадзе пачнеш яго сьпяваць,
і радасна задзівісься: ого!
а песенька нішто сабе выходзіць...
Дальбог, у тым пустым, нікчэмным сьвеце,
дзе кожны з нас сьпявае сам сабою,
няма хвіліны даражэй за гэту.
Тады чаму, спытаеш, плачуць людзі,
што там і тут сустрэліся табе?
Савелій, дружа, растулі павекі —
няўжо ты не пазнаў сваіх сяброў?...
На ўсіх адна дарога ў строгі хорам,
там споведзі высокае сьвятло.
Але туды няўмольна не пускае
адступнікаў прадажных і паскудаў
маёй любові брама залатая.

Цябе даўно я ведаю,
праходзь.

ВЯСНА

Хто цябе намалюе,
бяссоньне вясновай начы?
Ты — дыханьне нахабнага ветаха
недзе ля вуха,
ты — спалоханы голас,
схаваны за лёгкай фіранкай —
ты бясконца маё паўтараеш імя,
ды нікуды ня клічаш...
Але ж праўда і тое,
што праўды на сьвеце няма.
Дык якая пячора нам стане
адзіным прыстанкам?
Дык які чалавек
нашым сябрам адважыцца звацца?
І, нарэшце, нашто мне
сапраўднае ваша аблічча,
мой штоночны, мой зьменлівы,
мой невядомы наведнік?
Покуль доўжаць бяссоньне
вясновыя новыя ночы,
вы сабе не шукайце інакшага,
лепшага схову.
Тут зацятая цемра
аблогаю легла ля сьцен,
каб аднойчы парушыць
старыя дзяржаўныя межы
сну і явы,
і звыклага страху,
і зморы...

* * *

У празрастай цемрадзі,
калі праз заслону фіранак
у квадрат пакоя праходзіць
фіялетава-жоўты прысмак,
я ведаю: імя ягонае — здрада.

І калі да ўсьмешлівых вуснаў
я падношу зь некатарам келіх,
і нутро абрывае промень,
я ведаю: імя ягонае — здрада.

І калі паскудна сюсюкае
памяншальная форма імені —
у мяне ўжо няма імя,
і няма ўжо імя у здрады —
я ня ведаю, што ёсць прысмак,
і куды распускаецца промень,
і навошта на вокнах фіранкі.

* * *

Дзень добры, мой самотны новы дом!
Будзь госьцяю, сястра, сяброўка — Восень,
заходзь, сагрэйся... там фатэль і плед,
і разам прычакаем белых часаў...

Пакуль ва ўладзе Сьнежня-рудафоба
не апынуўся заваконны сьвет,
згадаем словы самых сумных песень,
адновім яву самых мілых сноў.

Як соладка ўзірацца у вагонь
апошняй трапяткой пахучай сьвечкі —
і бачыць дзень мінулы і наступны,
і ведаць: наша права — зараз, тут,

і толькі так!.. І полымя ня рушыць
вялікай таямніцы напаўзмроку.
Адзіным — ноччу — стануць дол і неба.
Адзіным — жалем — станем мы з табой.

* * *

Сьвята ніяк ня месьціцца
 ў сьценах таго пакоя,
дзе забыцьцё і пыл, і дыханьне тлену,
дзе на старых старонках —
 нябожчыкі вершы,
куды паціху ўваходзіць
 уладны спакой.
Тут мы дванаццаць гадоў
 будзем згодна жыці
разам з малодшай дачкой
 вялікай Ляноты...
Сьлед яе мяккіх лапаў —
 то бруд, то срэбра,
плён маіх мілых дзён —
 ці нішто, ці сон...
І не шкада, калі скончыцца век
 паразай:
сьветлая старасьць —
 калі ні сяброў, ні славы.
Яны — пераможцы,
 і значыць, за імі праўда,
часовая праўда,
 зусім ня вартая нас.

* * *

Зьмяшаньне забытых фарбаў —
няжоўтай і

неблакітнай,
і часам празрыста-чорнай
з пранізьлівай і сыцюдзёнай —
у небе,
падзертym на паскі —
і гэта,
нарэшце,

дождж!..

Дрэва, поўнае зроку,
сьцяжына, поўная слыху —
насуперак сну і страху,
насупраць сьвятла і лёху —
і гэта,

здаецца,

я...

І пад палахлівыя крыкі
шматлюднай сям'і вераб'інай
мы ціха сыходзім з карціны —
з двух розных бакоў палатна —
і крышацца, быццам крыгі,
забыўшы на перасьцярогі,
задзіўленыя, зьнямоглыя,
глухія рамкі вакна.

* * *

Усё гэта добра. Але згадайце —
тут колісь іначай,

тут лепш было.

Яшчэ ня слалі на долы рухомах.
лёгкіх кілімаў,

яшчэ пад сьнегам ніхто не губляў сьцежак,
і неба яшчэ не купалі ў зялёных шатах,
а ўжо не было спакою,

і больш таго —

як нож, як лязо, уразаўся промень!

... І незаўважна, і ціха-ціха,

як беспатрэбная... як пальчатка...

з дрыготкай... гарчай... прагнай рукі...

у часе тайнай кароткай стрэчы —

з галіны ліст на зямлю ляцеў.

САВЕЛІЮ

Прыходзьце, калі сьцямнее,
ці сьвята будзе, ці будзень,
калі ў азалелых прысадах
прачнуцца на ноч ліхтары,
калі я астыгну ад клопатаў,
пазногця майго ня вартых —
глытком цыгарэтнага дыму
адзначу завершаны дзень...
Прыходзьце — і ўволю наплачцеся,
а я адшукаю рыфмы
да слоў «перестройка» і «гласность».
Я ведаю, вы ня любіце
маіх грамадзянскіх строфаў,
ды ваш чырвоны аловак
зь іх болей ня выпусьціць кроў.
А сёньня прыходзьце прыцемкам,
прыходзьце ў сьлязах і ў возграх,
іх вам падатрэ старанна
мой ветлівы сакратар:
«... но, знаете, я сожалею,—
Татьян-Николавна заняты,
сейчас у нее совещание...
Зайдите, товарищ, завтра».

Адкуль —
 з-пад белага неба?
 ад чорных гор? —
 плыве
 срэбнае рэха голасу
 дарагога, але далёкага,
 і значыць,
 амаль чужога!
 — Шукай,— мне казалі,—
 і ■ не знайшла нічога,
 апроч сьлядоў —
 паралельных марской хвалі,
 але парою прыліву
 сьляды і хваля
 зрабіліся рысай адной —
 зьвілістай.
 Вакол, угары, пад нагамі —
 чорныя горы,
 белае неба,
 рыса прыліву...
 І срэбнае рэха голасу
 фальшывага,
 але майго,
 плыве,
 абмінаючы горы,
 і не дасягае неба...

ПАЭЗІЯ

О, бераг блізкі, непадступны бераг! —
за стромаю, за хмараю хмызоў,
за шэрай, нібы неба, шумнай рэчкай...
... Вядуць усе гасьцінцы і сыцяжны
туды, дзе цераз рэчку гразкі брод —
там на калена.
Там раней прайшлі.
А я умею плаваць адмыслова.

АДАМ ГЛЁБУС

Кароткае лета нарэшце
 завершыцца слотай.
О, мора маркоты!
Тут кожнаму мейсца сваё.
У гнёздах і норах,
 у цесных вязьніцах кватэр
нікому нічога ня трэба,
 апроч адзіноты.
І — болей за дзіва! —
 бязьлюдная выспа кавярні,
дзе грае на скрыпцы
 музыка з пакінутым тварам —
яму анічога ня трэба,
 апроч адзіноты...
А скрыпка склікае на выспу
 імклівы натоўп.

* * *

А стомлены цень,
я восеньскі дзень,
кароткі, маркотны, як мокрай лістоты сьвятло.
Я мрою пра дом,
пра бацькаўскі дом,
якога ніколі, ніколі ў мяне не было...

А недзе вакно,
яго не відно,
бо цёмна і сьцюдзена ў гэтым далёкім вакне,
Там хворы стары —
мой бацька стары —
сумуе бяз сына,
якога ніколі ня меў.

ВЕЦЕР

Нізкае неба ведае нешта чорнае,
ведае нешта большае
той, хто вышэй за неба.
А я наступаю на горла
мудраму белаю вершу
і вызваляю з формы
дзікі зьвярыны крык:
я не хачу волі!
я не баюся кайданаў!
я не памру ад самоты,
мой паратунак — тут!
... Ніжэй і ніжэй — неба,
на ім — ніводнага воблака,
на ім — разьліў фіялету
там, дзе звычайна — вецер.
Вецер — вышэй за неба.

АШМЯНКА

Мы доўга плылі на чаўне
па свавольнай рачулцы,
дзе белыя дрэвы стаялі ўсьцяж берагоў...
адзіныя сьведкі
шалёнай пяшчоты і млосьці,
вясёлая варта
кароткіх шчасьлівых хвілін.
Ды чорнай яліны між іх
апынулася дзіда —
яна пра сапраўдныя
нам нагадала гады.
Наперадзе лес,
там між дрэваў таемная змова,
там нехта маўклівы
мяне ад цябе забярэ.

ЛЕТА

Раскалолася сонца
на тысячу белых сонцаў,
і падзерты. як ветразь. вецер
завіснуў у ніцым вецьці,
і гарачы асфальт карпатліва
адбіткі шляхоў зьбірае...
гэта — лета,
і вы паўтарайце: лета.
Покуль я вас люблю,
але гэта нядоўга,— лета...
Сны падобныя сталі да словаў,
што ўжо мінулі.
Зрэшты, кожнаму сну,
апрача летаргіі лета,
неабходны паўтор
і нязначныя зьмены ў ролях.
Але гэтак было —
так даўно, што даўно забыта,
і міне, і забудзецца новы
й наступны дзень,
і паўторыцца: «... сонца
на тысячу белых сонцаў»...
Гэта лета,
і вы паўтараеце: Лета...

САВЕЛІЮ

Таму што патрэбнае слова — нішто,
калі яно позна прыходзіць,
таму што мінаюць гады і гадзіны,
а нашае мейсца — старое,
таму што няма дзівосьней пары
за брыдкую, брудную восень,
таму што блізкае полымя клёна
здаецца з вакна сапраўдным,
таму што я не дачка і ня сын,
а хто я — ніхто ня скажа...
Таму што ў добра пашытай спадніцы
галоўнае — доўгія ногі,
таму што гэткае глупства кажа
той, каму можна верыць,
таму што лісты прыходзяць ня часта
і вечар мой не кранаюць,
таму што зямля, на якой стаім,
ужо амаль што ня дышае,
таму што няшмат засталася сэрца,
таму што дарога — за небакрай,—
вы мяне не пакінеце.

★ ★ ★

Ня намі закладзены

гэты маркотны парадак:
на мове чужой гаворыць родны народ,
чужыя народы гавораць на родных мовах.
Але нам ня дадзена іншай Радзімы, калі
блакітам яе і самотай

спатолены погляд.
І можа таму, што жыцьцё,
нібы міг, кароткае,
на беднай,
на вечнай Радзіме
жыве чалавек.

ЦЯГНІК

І я таксама,
калі пераліць у возера возера,
і гатаваць на слабенькай газоўцы
доўга-доўга...
нібы малако для дзіцяці —
разам з усімі нарэшце прачнуся
на самай прыгожай,
канцовай, станцыі,
дзе ўжо не належу Вам,
але і сабе не належу.

* * *

Няўжо няма інакшага шчасьця,
чым —
сінім і жоўтым зімовым вечарам,
паклаўшы спаць сьветлакосых дзетак,
глядзець у вочы ласкавага мужа,
Ваша імя паўтараць
і ведаць,
што мы ніколі ня будзем разам?

★ ★ ★

Божа, калі ты ўбароніш мяне ад самоты?

Божа, калі ты пачуеш літаньні мае?

Там, за дзьвярыма —

сыцягоў і паходняў віхуры,
там, за сыцяною —

сумоўем асьлеплены сьвет...

Мне б гэтых зьменлівых ветраў глыток —

і зажыць дзеля скону,
мне б толькі скінуць каханьня гадзюку
з грудзей...

Божа, калі ты ўбароніш мяне ад самоты?

Божа, калі ты пачуеш літаньні мае?

Божа, калі ты пачуеш літаньні мае,
я не паверу тады у тваё існаваньне.

СЬВЯТА

Зьбяру на стол пітва і страў —
Каляды.

Зіма, зіма за сьценамі якая!..
У кубках стыне горкая гарбата,
хоць я даўно нікога не чакаю.
Маё жытло адтулена ад сьвету
завей — ані сьцежак, ні сьлядоў...
Не прынясе ніхто сьвяточных кветак,
нат цішу не парушыць аніхто.
... Гукацьму ў ночы, выбегшы за дзьверы —
няхай то будзе чалавек ці зьвер:
прыйдзі сюды на панскую вячэру! —
і так завершу недарэчны верш.

* * *

Калі павернецца час, і на бруку вулак
ад грукату ботаў ня здасца бясконцым дзень,
і зь дзіўнае высі сарвуцца актавы забытых музык,
на вузкія рукі пагаслае срэбра надзенем...
Хай собіць спаткацца нам у Зялёным Штралі
аднойчы пасья бескалёйнай, нямой зімы.
Тут нашыя цені адныя, бяз нас, блукалі,
тут нашыя цені і зараз жывыя.
Хоць мёртвыя мы.

У ВІЛЬНІ

Блукаю па вузкіх вулках
 старога роднага места
(Чаму ты ня тут, не са мною,
 вялікі крывіцкі род?) —
і кожны мой крок паўтарае
 акорды жалобнай мэсы,
так, кожны мой крок,
асьцярожны крок.
О, хваля харалу,
 гатова ўздыбіць дах,
і зьмесьці,
 што помняць і славу, і здраду,
 сьцены!..
З найлепшага цеста, мой Бог,
 табою зьлеплены Бах.
Але, я прашу,
 гавары са мною
на мове Шапэна.

Сапач Т.

Восень: Вершы.— Мн.: Беларуская асацыяцыя дэтэктыўнага, прыгодніцкага і палітычнага рамана (БАДППР), Беларускае таварыства «Кніга», 1991.—48 с.

ISBN 5-900100-08-1

Літаратурна-мастацкае выданьне

Сапач Тацяна

ВОСЕНЬ

Вершы

Рэдактары У. В. Адамчык, Ю. Я. Цыбін

Афармленне Адама Глёбуса

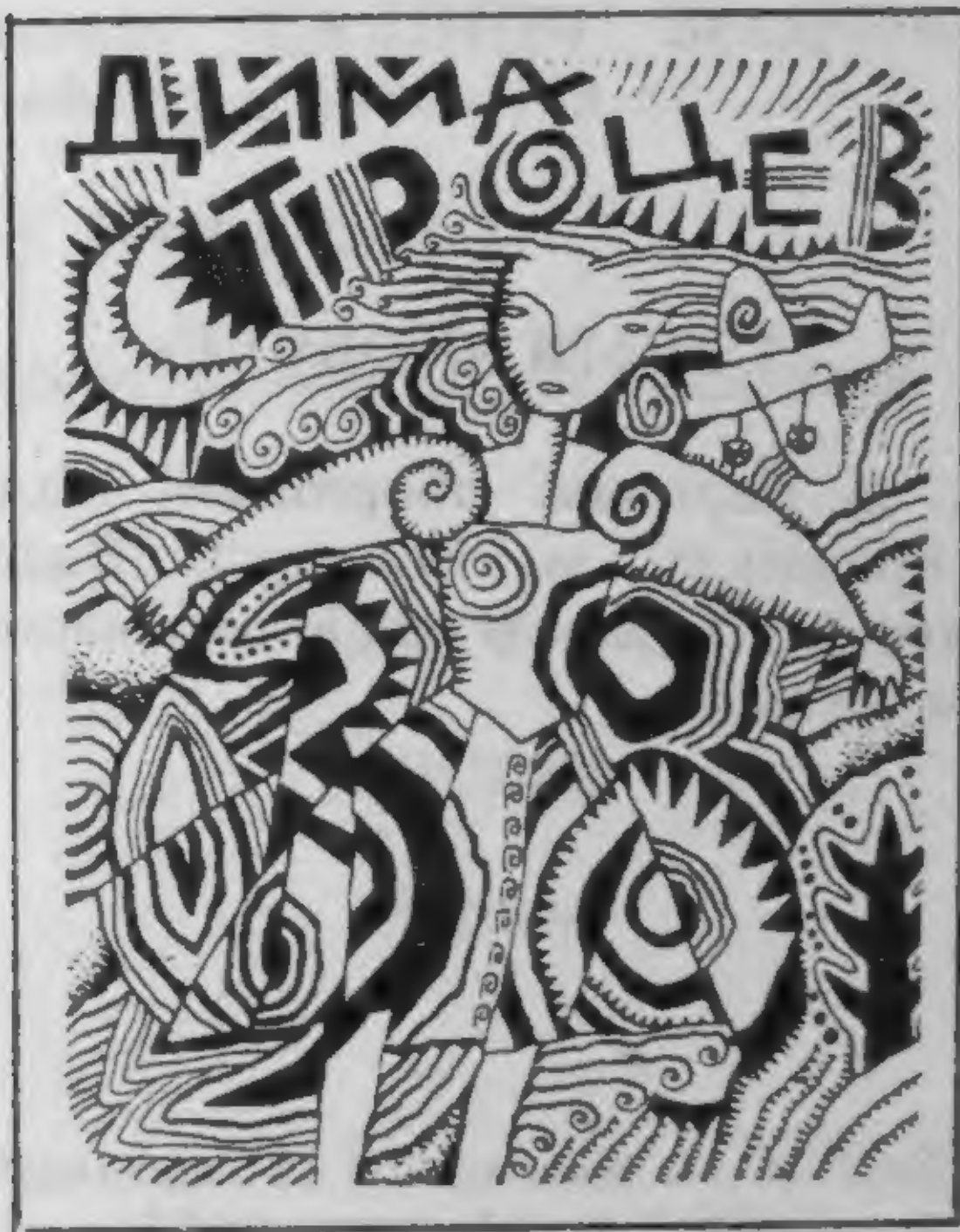
Выданьне Беларускай асацыяцыі дэтэктыўнага, прыгодніцкага і палітычнага рамана (БАДППР), Менск, вул. Фрунзэ, 5.

Здадзена ў набор 19.04.91. Падп. да друку 21.06.91. Фармат 60×90¹/₃₂. Папера афсетная. Ум. друк. арк. 1,5. Тыраж 3000. Зак. 5359. Цана на дамоўленасьці.

Мінская паліграфічная фабрыка «Чырвоная зорка» МВПА ім. Я. Коласа, 220079, Менск, 1-й Загарадны зав., 3.

СЕРЫЯ «КОВЧЕГ»

знаёміць зь першымі зборнікамі маладых паэтаў і празаікаў зь Беларусі. Выдаецца па ініцыятыве і з удзелам рэдакцыі часопіса «Популярная музыка».

Дима Строцев

Тридцать восемь. Стихи, балет.— Мн.: «Ковчег», 1990.— 64 с.—75 коп.

Стихи «поэта-авиатора» Димы Строцева, известного также как автора и исполнителя своих песен, продолжают традиции поэзии обэриутов. В них много неожиданных находок, эпатажа, юмора.

Феликс Аксёнцев

После всего. Стихотворения 1979-89 г.г.— Мн.: «Ковчег», 1990.—64 с.—75 коп.

Имя Феликса Аксёнцева значится на двух пластинках группы «Уліс», для которой поэт пишет тексты на белорусском языке. В сборник «После всего» автор включил лучшие стихи, написанные по-русски, многие из которых обрели в своё время признание в среде неформальной молодежи Минска.

ШАНОЎНЫЯ ЧЫТАЧЫ!

Вашы водгукі ды заўвагі пра выпускі серыі «Ковчег», а гэтаксама заяўкі на выданьні серыі просім дасылаць на адрас:

220114 Минск-114 а/я 519 «Ковчег»

• КОВЧЕГ •